

Sygn. akt III AUa 692/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 września 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Lucyna Ramlo (spr.)
Sędziowie:	SA Grażyna Horbulewicz SA Michał Bober
Protokolant:	stażysta Anna Kowalewska

po rozpoznaniu w dniu 29 września 2016 r. w Gdańsku

sprawy J. R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E.

o umorzenie składek

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E.

od wyroku Sądu Okręgowego w Elblągu – IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 18 stycznia 2016 r., sygn. akt IV U 1222/15

oddala apelację.

SSA Grażyna Horbulewicz SSA Lucyna Ramlo SSA Michał Bober

Sygn. akt III AUa 692/16

UZASADNIENIE

Decyzją nr (...) z dnia 6 sierpnia 2015r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E., na podstawie przepisów ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j.Dz.U.2015.121; dalej ustawa systemowa) i ustawy z dnia 9 listopada 2012r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz.U.2012.1551; dalej ustawa abolicyjna), odmówił ubezpieczonemu J. R. umorzenia należności z tytułu składek na:

- ubezpieczenia społeczne za okres od kwietnia 2006r. do sierpnia 2008r. oraz od października 2008r. do lutego 2009r. w łącznej kwocie 29.663,57 zł;

- ubezpieczenie zdrowotne za okres od maja 2006r. do sierpnia 2008r. oraz od października 2008r. do lutego 2009r. w łącznej kwocie 11.127,43 zł;

- Fundusz Pracy za okres od kwietnia 2006r. do sierpnia 2008r. oraz od października 2008r. do lutego 2009r. w łącznej kwocie 2.443,92 zł.

W uzasadnieniu rozstrzygnięcia wskazano, że ubezpieczony nie spełnia warunków umorzenia należności określonych w ustawie abolicyjnej, gdyż nie dotrzymał 12-miesięcznego terminu na spłatę należności niepodlegających umorzeniu – nie uiścił niepodlegających umorzeniu kosztów egzekucyjnych.

Ubezpieczony J. R. odwołał się od przedmiotowej decyzji. Uzasadniając swoje stanowisko wskazał, że nie miał zamiaru uchylać się od uregulowania zobowiązań, jednak nie został poinformowany o innych zaległościach przez organ rentowy czy też komornika, którzy w jego ocenie, w przypadku istnienia zadłużenia, powinni byli je wyegzekwować.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego oddalenie. Organ rentowy przytoczył ustalony przez siebie stan faktyczny oraz powtórzył argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy w Elblągu Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 18 stycznia 2016 r. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że umorzył ubezpieczonemu J. R. należności z tytułu składek:

- na ubezpieczenie społeczne za okres od 04/2006 do 08/2008, od 10/2008 do 02/2009 w łącznej kwocie 29.663,57 zł w tym, z tytułu: składek - 16.752,77 zł, odsetek - 12.858,00 zł, kosztów upomnienia 52,80 zł,

- na ubezpieczenie zdrowotne za okres od 05/2006 do 08/2008, od 10/2008 do 02/2009 w łącznej kwocie 11.127,43 zł w tym, z tytułu: składek - 6.309,63 zł, odsetek - 4.765,00 zł, kosztów upomnienia- 52,80 zł,

- na ubezpieczenie Fundusz Pracy za okres: od 04/2006 do 08/2008, od 10/2008 do 02/2009 w łącznej kwocie 2.443,92 zł, w tym z tytułu: składek - 1.358,12 zł, odsetek - 1.033,00 zł, kosztów upomnienia - 52,80 zł.

W uzasadnieniu wyroku Sąd Okręgowy powołał następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne: Decyzją nr (...) z dnia 21 marca 2014r., wskutek wniosku skarżącego z dnia 21 stycznia 2014r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. na podstawie przepisów ustawy abolicyjnej ustalił, że według stanu na dzień 21 stycznia 2014r. umorzeniu będą podlegały należności z tytułu składek na:

-ubezpieczenia społeczne za okres od kwietnia 2006r. do sierpnia 2008r. oraz od października 2008r. do lutego 2009r. w łącznej kwocie 29.663,57 zł;

-ubezpieczenie zdrowotne za okres od maja 2006r. do sierpnia 2008r. oraz od października 2008r. do lutego 2009r. w łącznej kwocie 11.127,43 zł;

- Fundusz Pracy za okres od kwietnia 2006r. do sierpnia 2008r. oraz od października 2008r. do lutego 2009r. w łącznej kwocie 2.443,92 zł.

Jednocześnie wskazano, że warunkiem umorzenia wskazanych należności jest spłata należności niepodlegających umorzeniu w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji, wraz z odsetkami naliczonymi do dnia wpłaty włącznie.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wyraźnie zaznaczył, że warunkiem umorzenia jest nieposiadanie zaległości z tytułu niepodlegających umorzeniu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz Fundusz Emerytur Pomostowych za okres od 1 stycznia 1999r. oraz należnych od tych składek odsetek za zwłokę, opłat prolongacyjnych, kosztów upomnienia, opłat dodatkowych, a także kosztów egzekucyjnych naliczonych przez organy egzekucyjne, tj. dyrektora Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego.

Wskazana decyzja została doręczona ubezpieczonemu w dniu 24 marca 2014r., w związku z czym ustawowy termin na spłatę zadłużenia niepodlegającego umorzeniu upływał w dniu 25 kwietnia 2015r.

W dniu 11 lipca 2014r. pomiędzy ubezpieczonym i organem rentowym zawarta została umowa o rozłożenie na raty należności z tytułu składek, w myśl której spłata ostatniej raty miała nastąpić z dniem 22 czerwca 2015r. Ostatnia rata wskazanego układu ratalnego została opłacona przez ubezpieczonego w dniu 22 czerwca 2015r., tj. zgodnie z warunkami umowy, natomiast koszty egzekucyjne zostały przez niego uregulowane w dniu 1 czerwca 2015r.

Decyzją nr (...) z dnia 6 sierpnia 2015r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E., na podstawie przepisów ustawy systemowej i ustawy abolicyjnej, odmówił ubezpieczonemu J. R. umorzenia należności z tytułu składek na:

-ubezpieczenia społeczne za okres od kwietnia 2006r. do sierpnia 2008r. oraz od października 2008r. do lutego 2009r. w łącznej kwocie 29.663,57 zł;

- ubezpieczenie zdrowotne za okres od maja 2006r. do sierpnia 2008r. oraz od października 2008r. do lutego 2009r. w łącznej kwocie 11.127,43 zł;

- Fundusz Pracy za okres od kwietnia 2006r. do sierpnia 2008r. oraz od października 2008r. do lutego 2009r. w łącznej kwocie 2.443,92 zł.

W uzasadnieniu rozstrzygnięcia wskazano, że ustawowy termin spłaty zadłużenia niepodlegającego umorzeniu upłynął w dniu 25 kwietnia 2015r., należności były spłacane przez ubezpieczonego w ramach układu ratalnego, całkowita spłata należności nastąpiła w dniu 22 czerwca 2015r., natomiast koszty egzekucyjne od należności niepodlegających umorzeniu, które powstały w wyniku prowadzonego postępowania egzekucyjnego przez Naczelnika Urzędu Skarbowego w I. nie zostały opłacone w terminie 12 miesięcy od daty uprawomocnienia się decyzji o warunkach umorzenia, tj. do dnia 25 kwietnia 2015r.

Ubezpieczony nie zgodził się z decyzją i wniósł odwołanie, wnosząc o jej zmianę. Stan faktyczny był, w ocenie Sądu I instancji, bezsporny i wynikał z treści dokumentów zawartych w aktach organu rentowego.

W ocenie Sądu Okręgowego odwołanie ubezpieczonego zasługiwało na uwzględnienie.

Przede wszystkim należy wskazać, że celem ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz. U. z 2012 r., poz. 1551). był zamiar zniwelowania barier finansowych dla małych i średnich przedsiębiorców na rynku, szczególnie tym znajdującym się w trudnej sytuacji finansowej poprzez umożliwienie uzyskania umorzenia składek na własne ubezpieczenia społeczne, na ubezpieczenie zdrowotne i na Fundusz Pracy, oraz odsetek za zwłokę i pozostałych powstałych kosztów (w tym kosztów egzekucyjnych). Zakresem ustawy zostały objęte wszystkie osoby prowadzące pozarolniczą działalność, które w okresie od dnia 1 stycznia 1999 r. do dnia 28 lutego 2009r. podlegały obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz wypadkowemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności i nie opłaciły należnych z tego tytułu składek (por. uzasadnienie do ustawy, druk nr 382, Sejm VII kadencji).

Postępowanie w tym przedmiocie, w świetle kształtu nałożonych na osoby uprawnione obowiązków, przybrało przy tym charakter niejako „dwuetapowy”, skorelowany każdorazowo z odpowiednimi czynnościami organu rentowego.

W pierwszej „fazie” Zakład Ubezpieczeń Społecznych – na wniosek osoby uprawnionej złożony w terminie 24 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy (art. 1 ust. 4) – wydawał decyzję określającą warunki umorzenia, w której ustalał kwoty należności, o których mowa w ust. 1 i 6, z wyłączeniem kosztów egzekucyjnych (art. 1 ust. 8). Umorzeniu podlegały należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne oraz należne od nich odsetki za zwłokę, opłaty prolongacyjne, koszty upomnienia, opłaty dodatkowe, a także koszty egzekucyjne (art. 1 ust. 1), a ich skutkiem było umorzenie nieopłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne i na Fundusz Pracy oraz analogicznych obciążeń pochodnych za ten sam okres (art. 1 ust. 6). Warunkiem umorzenia powyższych należności było przy tym – zgodnie z art. 1 ust.

10 ustawy – nieposiadanie na dzień wydania decyzji, o której mowa w ust. 13 pkt 1, niepodlegających umorzeniu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz na Fundusz Emerytur Pomostowych, za okres od dnia 1 stycznia 1999 r., do opłacenia których zobowiązana jest osoba prowadząca pozarolniczą działalność lub płatnik składek, o którym mowa w ust. 2, oraz należnych od tych składek odsetek za zwłokę, opłat prolongacyjnych, kosztów upomnienia, opłat dodatkowych, a także kosztów egzekucyjnych naliczonych przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego. Powyższe korespondowało ze wskazanymi już założeniami ustawy abolicyjnej obejmującej swoim zakresem jedynie należności składkowe na własne ubezpieczenie osób prowadzących pozarolniczą działalność, a wyłączające inne należności powstałe w związku z prowadzoną działalnością, jak przykładowo składki należne za pracowników, podlegające finansowaniu ze środków płatnika składek.

Niepodlegające umorzeniu należności winny zostać – zgodnie z art. 1 ust. 11 – spłacone w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji wydanej na podstawie ust. 8. Spełnienie warunku nastąpi także wówczas, gdy należności niepodlegające umorzeniu zostaną rozłożone na raty na warunkach ogólnych i spłacone w ramach udzielonego układu ratalnego, który musi zostać zawarty nie później niż w ciągu 12 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy, natomiast spłata zobowiązań może zostać rozłożona na raty realizowane w terminach wykraczających poza ten okres. Upływ powyższego dwunastomiesięcznego terminu zobowiązywał natomiast organ rentowy do przystąpienia do drugiego „etapu” postępowania, zweryfikowania wykonania powyższego obowiązku i w efekcie wydania drugiej decyzji, odpowiednio:

- o umorzeniu należności, o których mowa w ust. 1 i 6 - po spełnieniu warunku, o którym mowa w ust. 10, z uwzględnieniem ust. 7, 11 i 12, lub

- odmowie umorzenia należności, o których mowa w ust. 1 i 6 - w przypadku niespełnienia warunku, o którym mowa w ust. 10, z uwzględnieniem ust. 7, 11 i 12 (art. 1 ust. 13 ustawy).

W niniejszej sprawie ubezpieczony terminowo złożył wniosek o umorzenie nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne i Fundusz Pracy za okres prowadzonej działalności gospodarczej. Organ rentowy wydał w tym zakresie odpowiednią decyzję datowaną na dzień 21 marca 2014r., określając wysokość należności podlegających umorzeniu na dzień złożenia wniosku na poszczególne fundusze wraz ze zobowiązaniami ubocznymi (odsetki, koszty upomnienia). Ich wysokość ani czasookres ich ustalenia nie pozostawał w niniejszej sprawie sporny.

Ubezpieczony nie kwestionował również, że na dzień wydania powyższej decyzji posiadał dalsze zaległości składkowe niepodlegające umorzeniu w świetle przepisów ustawy. W tym zakresie decyzja z dnia 21 marca 2014r., zawierała w punkcie II stanowiący odwzorowanie treści art. 1 ust. 10 i 11 ustawy ogólnie określony warunek uzależniający umorzenie określonych w punkcie I decyzji należności od spłaty należności niepodlegających umorzeniu w terminie 12 miesięcy od uprawomocnienia się przedmiotowej decyzji. Decyzja nie wskazywała odpowiadającej tym należnościom kwoty, co było w ocenie Sądu nieprawidłowe bowiem w decyzji, o której mowa w art. 1 ust. 8 ustawy z 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność powinny zostać określone nie tylko kwoty należności z tytułu nieopłaconych składek i innych należności wymienionych w ust. 1 i 6, podlegające umorzeniu, ale również warunki umorzenia. Pomimo powyższego uchybienia należało podkreślić, że w dniu 11 lipca 2014r. ubezpieczony zawarł z organem rentowym umowę o rozłożenia na raty należności z tytułu składek, w myśl której ostatnia spłata miała nastąpić w dniu 22 czerwca 2015r. Ubezpieczony miał tym samym wiedzę w przedmiocie wysokości należności niepodlegających umorzeniu jak i ostatecznego terminu spłaty tych należności.

Zgodnie z art. 1 ust. 12 ustawy abolicyjnej w przypadku, gdy w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji, o której mowa w ust. 8, niepodlegające umorzeniu należności, z wyłączeniem składek finansowanych przez ubezpieczonych niebędących płatnikami składek, zostaną rozłożone na raty albo zostanie odroczony termin ich płatności, warunek o którym mowa w ust. 10, uważa się za spełniony po ich opłaceniu. Zgodnie zaś z ust. 10 art. 1 warunkiem umorzenia należności, o których mowa w ust. 1 i 6, jest nieposiadanie na dzień wydania decyzji, o której

mowa w ust. 13 pkt 1, niepodlegających umorzeniu składek na ubezpieczenia społecznie, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz na Fundusz Emerytur Pomostowych, za okres od dnia 1 stycznia 1999r., do opłacenia których zobowiązana jest osoba prowadząca pozarolniczą działalność lub płatnika składek, o którym mowa w ust. 2, oraz należnych od tych składek odsetek za zwłokę, opłat prolongacyjnych, kosztów upomnienia, opłat dodatkowych, a także kosztów egzekucyjnych naliczonych przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego.

Należy zaznaczyć, że organ rentowy, prezentując swoje stanowisko, pomijał treść art. 1 ust. 12 ustawy abolicyjnej, przyjmując, że spłacenie należności niepodlegających umorzeniu musi zawsze i bez wyjątku nastąpić w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji określającej warunki umorzenia.

W ocenie Sądu takie stanowisko organu rentowego należało uznać za nieprawidłowe. Należy wskazać, że art. 1 ust. 12 ustawy abolicyjnej wprost stwierdza, że warunek z ust. 10 (nieposiadanie na dzień wydania decyzji należności niepodlegających umorzeniu) jest spełniony po opłaceniu należności niepodlegających umorzeniu rozłożonych na raty lub z odroczonym terminem płatności, które zostały udzielone w ciągu 12-miesięcznego okresu zastrzeżonego w ust. 11. Jest to przepis szczególny w stosunku do ust. 11 wyznaczającego ogólną zasadę dotyczącą terminu płatności zadłużenia. W przypadku więc wystąpienia sytuacji w nim opisanych, ust. 11 przestaje mieć zastosowanie, a w jego miejsce stosuje się ust. 12 art. 1 cyt. ustawy.

Ubezpieczony zawarł z organem rentowym umowę o rozłożenia na raty należności z tytułu składek, w myśl której ostatnia spłata miała nastąpić w dniu 22 czerwca 2015r. Tym samym, w wyłączeniu stosowania ust. 11, do ubezpieczonego nie miał zastosowania termin ustawowy, na gruncie rozpatrywanej sprawy wpływający 25 kwietnia 2015r., a termin wynikający z umowy, tj. termin płatności ostatniej raty, czyli 22 czerwca 2015r. Wobec tego, skoro termin do spłaty należności niepodlegających umorzeniu został wydłużony, również termin do spłacenia pozostałych należności związanych z należnościami niepodlegającymi umorzeniu został wydłużony do dnia 22 czerwca 2015r. Ubezpieczony, dokonując zaś wpłaty z tytułu kosztów egzekucji należności niepodlegających umorzeniu w dniu 1 czerwca 2015r., dokonał wpłaty przed upływem terminu określonego w układzie ratalnym. W ocenie Sądu, mając na uwadze, że intencją ustawodawcy było niewątpliwie umożliwienie oddłużenia małych i średnich przedsiębiorców, to możliwość wydłużenia terminu, o którym mowa w ust. 12 należy odnieść do wszystkich spłat należności w tym do spłaty kosztów egzekucyjnych, inna interpretacja tego przepisu nie byłaby zgodna z celem ustawy.

Niekwestionowanym było, że ubezpieczony dokonał spłaty kosztów egzekucyjnych przed ostatecznym terminem spłaty, tym samym należało uznać, że spełnił przesłanki do umorzenia należności. W związku z tym, Sąd zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że umorzył ubezpieczonemu J. R. należności z tytułu składek: na ubezpieczenie społeczne za okres od 04/2006 do 08/2008, od 10/2008 do 02/2009 w łącznej kwocie 29.663,57 zł w tym z tytułu składek 16.752,77 zł, z tytułu odsetek 12.858,00 zł, z tytułu kosztów upomnienia 52,80 zł; na ubezpieczenie zdrowotne za okres od 05/2006 do 08/2008, od 10/2008 do 02/2009 w łącznej kwocie 11.127,43 zł w tym z tytułu składek 6.309,63 zł, z tytułu odsetek 4.765,00 zł, z tytułu kosztów upomnienia 52,80 zł; na ubezpieczenie Fundusz Pracy za okres od 04/2006 do 08/2008, od 10/2008 do 02/2009 w łącznej kwocie 2.443,92 zł w tym z tytułu składek 1.358,12 zł, z tytułu odsetek 1.033,00 zł, kosztów upomnienia 52,80 zł.

Wyrok Sądu Okręgowego zaskarżył apelacją Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. zarzucając naruszenie prawa materialnego tj. art. 1 ust. 12 ustawy z dnia 9 listopada 2012r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz.U.2012, poz. 1551; dalej ustawa abolicyjna) poprzez jego błędne zastosowanie. Na tej podstawie organ rentowy wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie odwołania oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje.

W uzasadnieniu apelacji skarżący wywodził, że zgodnie z art. 1 ust. 12 ustawy abolicyjnej w przypadku, gdy w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji, określającej warunki umorzenia, niepodlegające umorzeniu należności, z wyłączeniem składek finansowanych przez ubezpieczonych niebędących płatnikami składek, zostaną rozłożone na raty albo zostanie odroczony termin ich płatności, warunek o którym mowa w ust. 10, uważa się

za spełniony po ich opłaceniu. W niniejszej sprawie należności z tytułu kosztów postępowania egzekucyjnego, bezzasadnie zaliczane w świetle art. 1 ust. 1 w/w ustawy do należności podlegających umorzeniu, nie zostały objęte układem ratalnym. Przepis powyższy nie ma zatem do nich zastosowania i winny one zostać opłacone w terminie określonym w art. 1 ust. 11, tj. w niniejszej sprawie w terminie do 25 kwietnia 2015 r.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego jest bezzasadna, a wyrok Sądu Okręgowego odpowiada prawu.

Zgodnie z art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz.U. z 2012 r., poz. 1551) zwanej dalej „ustawą abolicyjną” na wniosek osoby podlegającej w okresie od dnia 1 stycznia 1999 r. do dnia 28 lutego 2009 r. obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz wypadkowemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności w rozumieniu art. 8 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585, z późn. zm.):

1)która przed dniem 1 września 2012 r. zakończyła prowadzenie pozarolniczej działalności i nie prowadzi jej w dniu wydania decyzji, o której mowa w ust. 8,

2)innej niż wymieniona w pkt 1

- umarza się nieopłacone składki na te ubezpieczenia za okres od dnia 1 stycznia 1999 r. do dnia 28 lutego 2009 r. oraz należne od nich odsetki za zwłokę, opłaty prolongacyjne, koszty upomnienia, opłaty dodatkowe, a także koszty egzekucyjne naliczone przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego.

Zgodnie zaś z art. 1 ust. 6 ustawy abolicyjnej umorzenie należności, o których mowa w ust. 1, skutkuje umorzeniem nieopłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne i na Fundusz Pracy za ten sam okres oraz należnych od nich, za ten sam okres, odsetek za zwłokę, opłat prolongacyjnych, kosztów upomnienia, opłat dodatkowych, a także kosztów egzekucyjnych naliczonych przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego.

Zgodnie art. 1 pkt 10 ustawy abolicyjnej warunkiem umorzenia należności, o których mowa w ust. 1 i 6, jest nieposiadanie na dzień wydania decyzji, o której mowa w ust. 13 pkt 1, niepodlegających umorzeniu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz na Fundusz Emerytur Pomostowych, za okres od dnia 1 stycznia 1999 r., do opłacenia których zobowiązana jest osoba prowadząca pozarolniczą działalność lub płatnik składek, o którym mowa w ust. 2, oraz należnych od tych składek odsetek za zwłokę, opłat prolongacyjnych, kosztów upomnienia, opłat dodatkowych, a także kosztów egzekucyjnych naliczonych przez dyrektora oddziału ZUS, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego. Niepodlegające umorzeniu należności wymienione w ust. 10 podlegają spłacie w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji określającej warunki umorzenia. Zgodnie zaś z 1 ust. 12 ustawy w przypadku, gdy w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji, a której mowa w ust. 8, niepodlegające umorzeniu należności zostaną rozłożone na raty albo zostanie odroczony termin ich płatności, warunek o którym mowa w ust. 10 uważa się za spełniony po ich opłaceniu.

W decyzji z dnia 21 marca 2014 r. określającej warunki umorzenia organ rentowy nie ustalił w sposób prawidłowy warunków umorzenia należności z tytułu składek wymienionych w punkcie I decyzji, gdyż nie określił kwotowo w jakiej wysokości J. R. jest zobowiązany do uregulowania należności niepodlegających abolicji wraz z odsetkami w terminie 12 miesięcy od uprawomocnienia się niniejszej decyzji. Ponadto w punkcie II decyzji z dnia 21 marca 2014 r. organ rentowy nie wskazał, iż warunkiem umorzenia należności wymienionych w punkcie I jest również uregulowanie kosztów postępowania egzekucyjnego. Organ rentowy ogólnikowo tylko wskazał, iż warunkiem umorzenia należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne wyszczególnionych w punkcie I decyzji jest

splata należności niepodlegających umorzeniu. Powyższe jest uchybieniem po stronie organu rentowego, które nie może niekorzystnie wpływać na prawa ubezpieczonego, gdyż skoro jednym z warunków umorzenia zaległości jest zapłata należności niepodlegających umorzeniu, to w decyzji, o której mowa w art. 1 ust. 8 ustawy z 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność, musi zostać wskazana ta kwota. Już tylko z tego powodu odwołanie mogło zostać uwzględnione.

Przepis ustępu 8 art. 1 ustawy abolicyjnej stanowi, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydaje decyzję określającą warunki umorzenia, w której ustala także kwoty należności, o których mowa w ust. 1 i 6, z wyłączeniem kosztów egzekucyjnych. Przepis ten wyraźnie zatem wskazuje na dwa elementy składowe decyzji z art. 1 ust. 8 ustawy, a mianowicie kwoty należności, o których mowa w ust. 1 i 6 oraz warunki umorzenia. Warunki umorzenia, o których mowa w art. 1 ust. 8 ustawy, zostały wskazane w przepisach ust. 10-12 art. 1 ustawy.

Zgodnie z ust. 10 warunkiem umorzenia należności, o których mowa w ust. 1 i 6, jest nieposiadanie na dzień wydania decyzji, o której mowa w ust. 13 pkt 1, niepodlegających umorzeniu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz na Fundusz Emerytur Pomostowych, za okres od dnia 1 stycznia 1999 r., do opłacenia których zobowiązana jest osoba prowadząca pozarolniczą działalność lub płatnik składek, o którym mowa w ust. 2, oraz należnych od tych składek odsetek za zwłokę, opłat prolongacyjnych, kosztów upomnienia, opłat dodatkowych, a także kosztów egzekucyjnych naliczonych przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego. Zakład Ubezpieczeń Społecznych obowiązany jest zatem w decyzji wydanej na podstawie art. 1 ust. 8 wskazać kwotę podlegających umorzeniu należności i określić wszystkie warunki jakie musi spełnić ubezpieczony aby w przyszłości uzyskać decyzję o umorzeniu niezapłaconych należności, jednakże powyższego nie uczynił w decyzji z dnia 21 marca 2014 r. Powyższe należało do obowiązków organu rentowego (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku, z dnia 10 grudnia 2014 r., III AUa 671/14, i wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 8 października 2015 r., III AUa 147/15).

W związku z powyższym uchybieniem po stronie organu rentowego za nieprawidłowe należy uznać stanowisko organu rentowego, który w zaskarżonej decyzji odmówił ubezpieczonemu umorzenia należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz Pracy, w związku z niedopełnieniem przez ubezpieczonego warunków umorzenia skoro sam organ rentowy w decyzji z dnia 21 marca 2014 r. tych warunków nie określił. Należy również wskazać, iż ubezpieczony brakującą kwotę 458,99 zł kosztów postępowania egzekucyjnego uregulował po ich ustaleniu przez Naczelnika Urzędu Skarbowego w I. w związku z pismem organu rentowego z dnia 7 stycznia 2015 r. Wpłaty dokonał dnia 1 czerwca 2015 r. tj. przed upływem terminu zapłaty ostatniej raty należności objętych układem ratalnym. Należy bowiem podkreślić, że w tym czasie obowiązywała między stronami umowa o układ ratalny z dnia 11 lipca 2014 r. i w tym okresie postępowanie egzekucyjne prowadzone przez Naczelnika Urzędu Skarbowego powinno być zawieszona. Wszystkie koszty postępowania egzekucyjnego zostały zatem uregulowane przez ubezpieczonego do dnia 22 czerwca 2015 r. tj. terminu zapłaty ostatniej raty należności z tytułu składek niepodlegających umorzeniu zgodnie z art. 1 ust. 12 ustawy.

Z literalnej treści ust.10 art. 1 ustawy abolicyjnej jednoznacznie wynika, że warunkiem umorzenia należności, o których mowa w ust. 1 i 6, jest nieposiadanie na dzień wydania decyzji, o której mowa w ust. 13 pkt 1 między innymi należności z tytułu kosztów egzekucyjnych naliczonych przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego.

Z kolei ust. 13 pkt 1 stanowi, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydaje decyzję o umorzeniu należności, o których mowa w ust. 1 i 6 - po spełnieniu warunku, o którym mowa w ust. 10, z uwzględnieniem ust. 7, 11 i 12. Oznacza to, że w przypadku rozłożenia należności opisanych w ust.12 art. 1 na raty, koszty egzekucyjne powinny zostać opłacone do dnia ustalonego jako termin płatności ostatniej raty, gdyż warunek, o którym mowa w ust. 10, uważa się za spełniony po ich opłaceniu.

W ocenie Sądu Apelacyjnego odmienna jest sytuacja dłużnika, który nie ma rozłożonej należności na raty od sytuacji dłużnika, z którym ZUS zawarł układ ratalny.

W pierwszej sytuacji znajduje wprost zastosowanie art.1 ust.10 ww. ustawy i dłużnik ma obowiązek w ciągu 12 miesięcy od uprawomocnienia się decyzji i warunkach umorzenia zapłacić zarówno całe należności niepodlegające umorzeniu jak i koszty egzekucyjne. Jest to bowiem wystarczający okres, aby dłużnik mógł ustalić w organie prowadzącym egzekucję, jakie koszty egzekucyjne na nim ciążyą.

Natomiast w sytuacji, gdy zastał zawarty układ ratalny, należy zastosować art.1 ust.12 ww. ustawy, z którego wynika, że warunek uiszczenia należności niepodlegających umorzeniu uważa się za spełniony po ich opłaceniu. Ustawodawca przewidział zatem w takiej sytuacji wyjątek od zasady, że należności winny być w całości uiszczone w terminie 12 miesięcy od daty uprawomocnienia się decyzji ustalającej warunki umorzenia. W ocenie Sądu dotyczy to także kosztów egzekucyjnych, które uzależnione są uiszczenia należności głównej, są wobec tych należności wtórne i mogą być ustalone dopiero po uregulowaniu wymaganych należności.

Z tych względów na mocy art. 385 k.p.c. oddalono apelację.

SSA Michał Bober SSA Lucyna Ramlo SSA Grażyna Horbulewicz